

MUZEJ REVOLUCIJE NARODA HRVATSKE
IZLOŽBA
»KULTURNI RAD U NOB-i«

Uporedo s vojnim pobjedama, uporedo s postankom i razvitkom nove Narodne vlasti, u toku Narodnooslobodilačkog rata snažno se razvijao kulturni život. To je bio nastavak kulturnih nastojanja koja su postojala prije rata, a provodili su ih radnici, seljaci i napredna intelligencija pod rukovodstvom Komunističke partije putem sindikata i drugih organizacija.

Kad su fašisti okupirali našu zemlju, pored fizičkog uništavanja naroda, uništavali su i kulturnu baštinu, rušili su škole ili ih pretvarali u kasarne. U samom početku Oslobođilačkog rata već u prvim partizanskim jedinicama i među narodom počela je pod rukovodstvom Komunističke partije Jugoslavije i masovnih organizacija, borba protiv neprosvječenosti i zaostalosti. Živo su radili analfabetski tečajevi, izdavale se brojne novine i publikacije, djelovale su kulturno-umjetničke grupe i razvilo se bogato narodno stvaralaštvo.

Čim su osnovani Narodnooslobodilački odbori, odmah su povelu brigu o prosvjeti i kulturi.

Stalan i čvrst oslobođeni teritorij, osiguran vojnim uspjesima, omogućio je da se osnuju Antifašističko Vijeće Narodnog Oslobođenja Jugoslavije i Zemaljsko Antifašističko Vijeće Narodnog Oslobođenja Hrvatske kao vrhovna politička tijela, koja su kulturnom i prosvjetnom radu dala solidne organizacione oblike i brinula se o stručnom rukovođenju.

Proradile su brojne osnovne škole za koje su i pod najtežim uslovima Zemaljsko Antifašističko Vijeće Narodnog Oslobođenja Hrvatske i Narodnooslobodilački odbori osposobljavali prosvjetne kadrove, izdavali nastavne programe, udžbenike i priručnike. Uspješno su radili razni stručni tečajevi i Narodna sveučilišta. Štampa se snažno razvila. Nije bilo područja Hrvatske gdje nisu izlazili listovi pisani rukom, umnožavani na razne načine, a kasnije štampani u štamparijama sklonjenim po šumama i gudurama. Mnoge male kulturno-umjetničke grupe prerasle su u prava kazališta, gdje se njegovala umjetnost i muzika uz sudjelovanje i pomoć naroda. Likovni umjetnik našao se svuda, pratio je i bilježio život. Njihovi radovi objavljeni su u štampi, a priređivane su i brojne izložbe. Književnik kao vojnik, kao politički i prosvjetni radnik stvarao je i književna djela nadahnuta revolucijom.

U jeku rata održani su značajni sastanci partizana kulturnih radnika: Savjetovanje u Otočcu i Konferencija u Hvaru 1943. godine, Konferencija u Istri i I Kongres kulturnih i javnih radnika u Topuskom 1944. godine. U Topuskom je prisustvovalo preko 200 učesnika. Osnovan je i Klub kulturnih radnika, koji je razvio široku kulturnu djelatnost u oslobođenim krajevima.

Tako su u toku revolucije položeni temelji daljnjem kulturnom radu u oslobođenoj domovini.

Accompanying the military victories and the establishment and development of the new people's authority in the course of the People's Liberation War, the cultural life in Yugoslavia grew wider in scope and deeper in intensity. It was actually the continuation of the pre-war cultural efforts made by the working class, peasants and progressive intellectuals through their trade union and other organizations under the guidance and leadership of the Communist Party.

When the fascist forces occupied this country, they did not only begin the physical extermination of its people but they also tried to eradicate its cultural and artistic heritage. Schools were destroyed or turned into military barracks. However, the struggle against ignorance and cultural backwardness was a prominent feature of the Liberation War at its very beginning: under the leadership of the Communist Party of Yugoslavia and other mass organizations the struggle started in the first partisan units and among the people. Courses for illiterates were numerous and very active; various newspapers and periodicals were published; repertory groups were organized; folk art and literature flourished.

As soon as the first People's Liberation Committees were set up, they included education and culture in their programmes of activities.

The liberated territory, expanded and fortified by military successes, made it possible to organize the Antifascist Council of People's Liberation of Yugoslavia and the National Antifascist Council of People's Liberation of Croatia as supreme political bodies which gave the cultural and educational activities firm organizational forms and expert leadership.

Many elementary schools were opened and supplied with teachers, programmes of instruction and textbooks provided by the National Antifascist Council of People's Liberation and the People's Committees even under the most difficult and unfavourable conditions. Equally active and successful were various training courses and People's Universities. The press experienced vigorous growth too. No part of Croatia was without papers — copied in hand, duplicated in other ways, and, at a later stage, printed on presses hidden in woods and gorges. Small cultural and artistic groups grew into full-fledged theatre companies, giving musical and theatrical performances with the active assistance of the local population. Painters followed the events and recorded them. Their drawings were reproduced in papers and their paintings publicly exhibited at numerous exhibitions. Writers, fighting as soldiers or working as teachers or cultural workers, produced works inspired by the Revolution.

In the heat of the war important meetings of partisan artists and cultural workers were held at Otočac and Hvar in 1943, in Istria in 1944, and the First Congress of Cultural Workers and Artists at Topusko in 1944. The Congress at Topusko was attended by more than 200 participants. The Cultural Workers' Club was established too, which initiated a whole range of cultural and artistic activities in the liberated areas.

All this goes to show that the Revolution laid the foundations of further cultural life in the liberated country.

Zar TI još ne znaš

ČITATI?

**I pismenost je oružje
u borbi za slobodu!**

U 1944. godini izlazilo je na slobodnom teritoriju Hrvatske tjedno oko 100.000 primjeraka »Vijesti« i drugih listova. Jedna centralna štamparija izdala je za 21 mjesec svoga postojanja 1.327.881 primjerak publikacija.

△ Za vrijeme rata održano je 1.750 tečajeva za nepismene i opismenjeno oko 30.000 ljudi.

U školskoj godini 1943/44 radilo je 909 osnovnih škola sa 33.692 polaznika, gdje je radilo 965 nastavnika.

NAPRIJED

Prvi Maj - dan borbe i mobilizacije

SLOBODNA DALMACIJA

Posljednja opostana Marsala Tita

OMLADINSKI BORAC

NARODNI VOJNIK

VJESNIK

PUT MAČERA

ŽENA U BORBI

U toku rata održano je 10 izložaba umjetničkih slika i fotografija.

1943. godine održane su izložbe u Splitu, Otočcu, Senju, Crikvenici i Novom. 1944. godine u Topuskom, Hvaru, Kairu i Aleksandriji (Egipat). 1945. godine u Splitu, Dubrovniku, Šibeniku i Zadru.

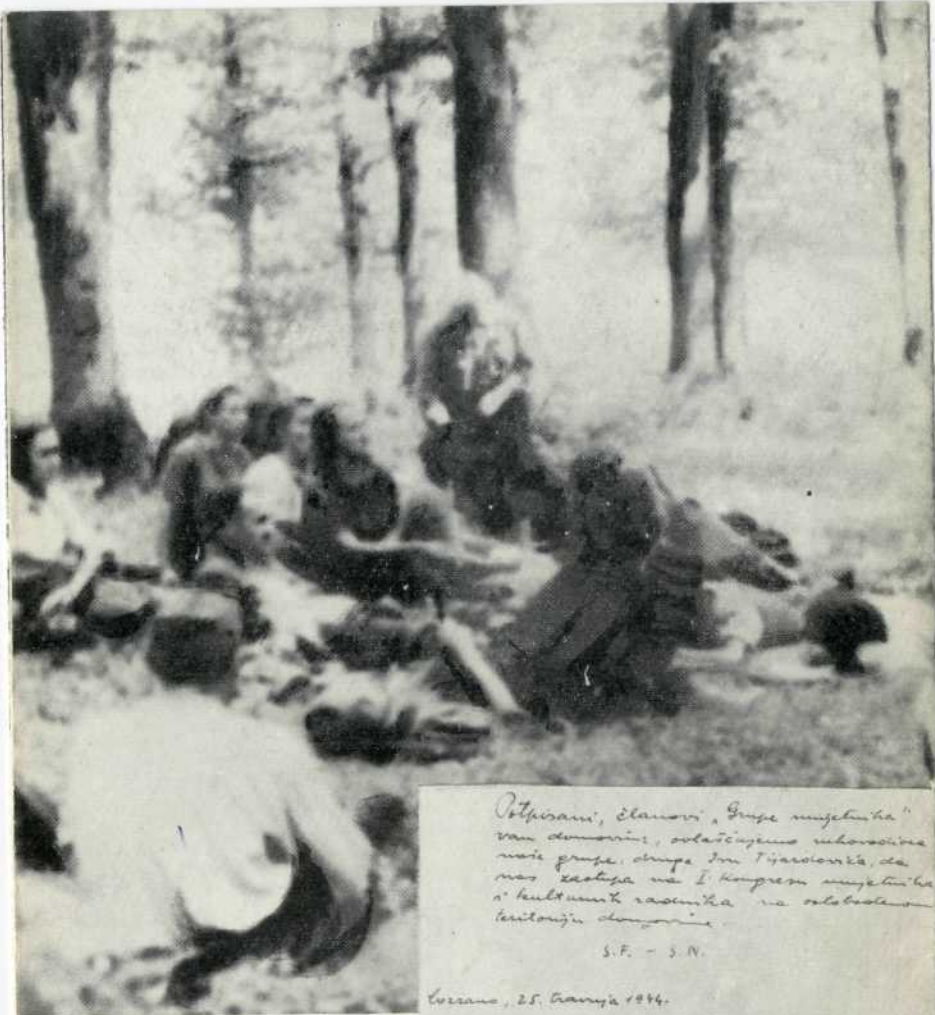
I.

KRV JE MOJE SVIJETLO I MOJA TAMA.
BLAŽENU NOĆ SU MENI ISKOPALI
SA SRETNIM VIDOM IZ OČINJIH JAMA;
OD KAPLJA DANA BIJESNI OGANS PALI
KRVAVU ZJENU U MOZGU, KO RANU.
MOJE SU OČI ZGASLE NA MOME DLANU.

SIGURNO JOŠ SU TREPERILE PTICE
U NJIMA, NEBO BLAŽO SE OKRENU;
I ČUTIO SAM, KRVAVO MI LICE
UTONULO JE 3 MODRINOM U ZJENU;
NA DLANU OČI ZRAKAMA SE SMIJU
I MOJE SUZE NE MOGU DA LIJU.

SAMO KROZ PRSTE KAPALE SU KAPI
TOPLE I ČUSTE, KOJE KRVNIK NADE
JOŠ GORČOM MUKOM DUPLJA, KOJE ZJAMI—
DA BODEŽ U VRAT ZABODE MI SLADE;
A MENE DRAGOST OVEKRVI VZE,
I ČUTIO SAM KAPLJE KAO SUZE.

Potpisani, članovi "Grupe mujezika"
 van democije, odstojećemo subvocije
 naše grupe, dugo Im Tijardovka, da
 nas zastupa na II Kongresu mujezika
 i kulturnih radnika na odstojećem
 teritoriji democije

S. F. - S. N.

Lozano, 25. travnja 1944.

Momenat sa radnog dijela Prvog Kongresa kulturnih i javnih radnika u Tpuskom.

Marijan Letoni, slikar
 Otar Postrečnik, slikar
 Adela i Bećko Klajnić, skladatelj
 Zvonimir Klajnić, slikar
 Marica Studinj, kipar
 Otar Kormanac, slikar
 Otar Klajnić, skladatelj